

VOGELS KIJKEN IN SENEGAL (2) :

DE CASAMANCE EN GAMBIA

Ronald Sinoo

In de vorige Korhaan kon u lezen wat er het jaar rond aan vogels voorkomt rond de Senegalese hoofdstad Dakar. Ook een stukje van het binnenland werd toen al even besproken.

In dit artikel maakt u kennis met een heel andere kant van dit Sahelland: de zuidelijkste regio, aan de grens met Guinée-Bissau, is voor een groot deel bedekt met weelderige loofbossen, die geleidelijk overgaan in dichte boomsavannen naar het oosten toe en in mangrove-bossen naar de kust toe. Dit strookje Senegal, ingeklemd tussen Gambia en Guinée-Bissau, wordt de C a s a m a n c e genoemd. Door de geïsoleerde ligging ten opzichte van de hoofdstad Dakar heeft de Casamance een geheel eigen aanzien, die eigenlijk niet helemaal past bij de rest van het land. De bevolking leeft anders en heeft heel andere levensopvattingen dan noordelijker wonende landgenoten. De islam wordt veel minder streng toegepast en natuurgodsdiensten (animisme) komen nog frequent voor. De mensen hier zijn echte levensgenieters en kennen niet het harde bestaan van de boeren en herders in Ferlo, de grote Sahelgordel in het noorden van Senegal, en de randgebieden daarvan. Door deze vrijgevochten opvattingen ontstaan er wel eens conflicten met de autoriteiten in Dakar, wat in 1983 tot enig oproer leidde in de hoofdstad. Sindsdien heeft de Casamance een zekere autonomie en is de regionale hoofdstad Ziguinchor een stuk belangrijker geworden. Maar op dagen dat er op politiek terrein iets staat te gebeuren in Ziguinchor zijn er opvallend veel militairen in de stad en wordt er driftig gecontroleerd bij alle uitvalswegen.

Deze uitweiding vond ik noodzakelijk om een beeld te schetsen van dit deel van Senegal. Over de politiek in dit land zijn allerlei prachtige verhalen te vertellen, maar dat valt buiten het kader van dit artikel jammer genoeg.

Om de Casamance te bereiken moet men door Gambia heen, dat een enclave vormt binnen Senegal. Deze vroegere Engelse kolonie die zich over een afstand van 300 kilometer langs de oevers van de Gambia-rivier landinwaarts uitstrekt is het kleinste zelfstandige land van Afrika. De vegetatie wordt gekenmerkt als een overgang van de open boomsavanne ten noorden van het land naar de dichte wouden van de Casamance. De regenval is vrij hoog, 1000 tot 1200 mm. per jaar; de Casamance is het natste deel van Senegal met 1400 mm. regen per jaar. De regentijd duurt 4 maanden, van juli tot november. In tegenstelling tot het vorige artikel over Dakar en omgeving, voor het schrijven waarvan ik kon putten uit aantekeningen van vele tientallen excursies, zal ik het in dit artikel moeten doen met gegevens uit twee reizen naar Gambia en de Casamance. Van 6 tot 12 augustus 1984 verbleef ik in Gambia, en van 12 tot 17 december 1984 reisde ik via Gambia naar de Basse-Casamance, het weelderigst begroeide deel van deze regio.

De vogels die ik er zag zijn voor een groot deel Afrikaanse soorten. Voor zover ik hun Nederlandse naam ken, zal ik die vermelden. Ik wil zoveel mogelijk de Engelse en Franse namen vermijden, omdat het verhaal leesbaar moet blijven.

Van Dakar naar Gambia

De tweebaansweg, die vanuit Dakar landinwaarts voert en de hoofdstad met de rest van het land verbindt, biedt altijd hetzelfde beeld. Eén grote verkeersstroom naar de hoofdstad toe en één grote verkeersstroom de andere kant op. Voorbij de steden Pikine en Rufisque wordt het aanmerkelijk rustiger.

Als de splitsing van de weg in een noordelijke en een zuidelijke route is gepasseerd en het zuidwaarts gaat, is de weg praktisch leeg. Gelegenheid te over om het landschap te bekijken. Zo vlak buiten de regio Cap-Vert is de begroeiing nog laag.

Zover het oog reikt vlakten met struikjes van een meter hoog in een heel licht glooiend landschap; de monotonie wordt gebroken door her en der verspreid staande baobabs (apebroodbomen) tussen de struiken. In de droge tijd dragen baobabs en struiken geen of weinig bladeren. Het landschap ziet er dan nogal dor en stoffig uit onder een schitterend blauwe, open hemel. (hoe het komt weet ik niet, maar de hemelkoepel lijkt in Afrika groter dan in Nederland). In een paar baobabs is iets vreemds te zien: de grillige kroon zit barstensvol met wat op het eerste gezicht "heksenbezems" lijken te zijn. Bij nadere beschouwing blijkt het een kolonie van Wevervogels, zwarte vogels ter grootte van een Spreeuw, met dikke kegelsnavels die wit afsteken tegen de zwarte veren. Elk nest ziet er uit als een ordeloze, bolvormige hoop takken, zo groot als een Eksternest. Elk "nest" biedt onderdak aan drie of vier vrouwtjes die er een "nestkamer" in hebben. Er staan baobabs met bijna honderd van zulke nesten; op een afstand lijkt het net één grote, zwarte takkenstructuur in de kroon. Het gekrijs van de wevers is oorverdovend. In het zachte morgenlicht is in een struikje een Paradijs-Wida schitterend zichtbaar, een zwart met gele musachtige vogel. Het is een mannetje, hij draagt een monsterlijk grote staart, erg lang en breed. Als hij wegvliegt, lijkt het of de vogel alleen maar uit staart bestaat. De vogel meet 30 cm., waarvan 17 cm. staart!

Enkele Dwerghijeneters doen uitvallen naar rondvliegende insecten, terwijl ook hier weer enkele van die luidruchtige Neushoornvogels (tokken) van boom tot boom vliegen. Deze tokken nestelen in holtes in de baobabs.

Bij M'bour buigt de weg af naar het oosten. De begroeiing wordt schaarser en er is weinig te zien onderweg, als je tenminste het loslopende vee niet meerekent. In de buurt van dorpen is het een normaal beeld om ezels, geiten, schapen, koeien, kippen en honden op hun gemak de weg te zien oversteken. Wonder boven wonder loopt dit bijna altijd goed af. Voorbij een bocht in de weg staan zes dromedarissen kalm aan de boompjes langs de rijbaan te knabbelen. Er is niemand te zien, de beesten zwerven zelf maar zo'n beetje rond en scharrelen zelf hun kostje wel op.

Het is goed om dergelijke grazende dieren wat beter te bekijken; vaak zitten er wel wat Ossepikkers op, spreeuwachtige vogels die als spechten tegen een groot zoogdier aangekleefd zitten en teken en andere parasieten uit huidplooiën peuteren. Zij zijn buitengewoon waakzaam en bespeuren snel onraad als dit nadert. Een doordringende schreeuw waarschuwt het zoogdier dat er gevaar dreigt. Bij de suffice koeien gaat dat niet op; die maken zich niet druk, al vergaat de wereld. Ook nu is het weer raak; tegen één der dromedarissen zitten vijf Geelsnavellossepikkers gekleefd. Zij kijken alert, maar blijven zitten, en roepen ook niet.

Het landschap wordt saaier. Vóór Kaolack, een tamelijk grote stad aan de rivier Saloum, strekt zich een vloedvlakte uit, die geheel droog staat op enkele plasjes en vochtige plekken na. Er groeit niets. Alleen op de vochtige delen staat een taai soort gras. Er is niets te zien op de droge vlakte. Hoog in de lucht echter cirkelen drie Witruggieren en een Rüppell's Gier; ze stijgen steeds hoger, maar glijden vrij plotseling af en verdwijnen in dezelfde richting. Mogelijk hebben ze een dode koe of geit ontdekt.

Kaolack biedt een troosteloze aanblik; van alle grotere steden in Senegal is alleen Pikine saaier, met nog minder groen dan Kaolack. Maar Pikine is dan ook een "bidonville", met veel krotten.

De weg buigt af naar het zuiden en al direct na het oversteken van de Saloum neemt de begroeiing toe. Vijftig kilometer ten zuiden van Kaolack voert de weg langs een bosgebied, dat deel uitmaakt van het Nationale Park Sine-Saloum, een deltagebied met dichte mangrovebossen en veel krekens. De lamantijn, een groot

soort zeekoe, komt in de kreken zeldzaam voor. Het is een vreedzame planteneter met een verborgen levenswijze. Hij wordt zelden gezien, maar Senegal is terecht trots op de aanwezigheid van dit dier in het Nationale Park. De Zadelbekooievaar of Jabiroe, een reusachtig grote ooievaar, komt hier ook voor.

Bepaald niet zeldzaam zijn de huzarenapen, die in licht bebost of open savannelandschap leven. Grote slanke apen met lange poten en een heel lange staart. Vaak steken ze in troepen van twintig of dertig stuks vóór je de weg over, een ketting van roodbruine kralen.

Gambia komt in zicht; links en rechts van de weg woekert groen struikgewas. Bovenin de struikjes zitten verrassend veel "vuurvogeltjes", prachtig scharlakenrood of helder oranje met zwart, zo groot als mussen maar veel dikker en met een heel kort staartje. Ze vliegen moeizaam, door hun dikke lijfje lijken het precies grote knalrode hommels. De vleugels gaan zo snel, dat je ze niet ziet; alleen dat bolle lijfje dat ze bijna verticaal houden in de vlucht. Een merkwaardig vogeltje.

Na de grenscontrole is de noordoever van de Gambia-rivier snel bereikt; het land Gambia is zo smal, dat je twintig kilometer voorbij de grens al aan de rivier staat.

Aan de overkant van de rivier, die hier bij de monding zeven kilometer breed is, ligt de Gambiaanse hoofdstad Banjul. Er is geen brug; al het wegverkeer steekt de rivier met een veerpont over. De wachttijd varieert; soms kun je na een uur al op de pont, of nog sneller als hij toevallig klaar is om af te varen, maar als je pech hebt duurt het drie of vier uur vóór je aan de overkant bent. De wachttijd kun je benutten door in de omgeving rond te kijken; achter Barra, het dorp dat hier op de noordoever van de veerdienst ligt strekt zich een aardig krekengebiedje uit, direct aan zee. Oeverlopers trippelen over de stenen langs de waterkant naar de aanlegsteiger.

De trip met de veerpont is wel even iets anders dan de pont naar Texel. Het gaat op Afrikaanse manier; eerst gaan de auto's erop, opeengepakt op centimeters afstand van elkaar. En als je dan eindelijk vooraan staat in de rij, is de pont vol. Zo lijkt het, althans. Maar de Gambianen blijken zeer hulpvaardig; met zes man pakken ze de achterste auto op de pont op, sjoeren hem wat opzij, pakken de auto ernaast op, sjoeren die naar de andere kant wat opzij en zo forceren ze een gaatje waar nog een auto inpast. Zo kom je dus nog net als laatste op de pont, al moet je de auto door het zijraampje verlaten omdat alles zó op elkaar gepakt staat, dat de deuren geen twee centimeter meer open kunnen.

Als je denkt, ik sta, we kunnen weg, blijkt dat er nog een hele horde voetgangers aan boord moet. Die kruipen dan letterlijk over de auto's heen het dek op. Het is even een gek gezicht maar het is nu eenmaal de typisch Afrikaanse manier van doen. Een Europeaan kijkt er vreemd van op, maar je raakt er gauw aan gewend.

De boottocht duurt een uur; de pont vaart in een S-bocht naar de overkant. Banjul, de oude koloniale hoofdstad Bathurst, is klein en onbeduidend. De oude koloniale huizen, die er nog staan, zien er vervallen en volledig uitgewoond uit. De stad ademt een sfeer van vergane glorie, alsof de Engelsen alles hebben achtergelaten en de Gambianen met de troep hebben laten zitten. De straten zijn er veel schoner dan in Dakar. Nergens vuilnisbelten en stinkende rommel op straathoeken. Opvallend detail: ook de Zwarte Wouwen en Kapgieren ontbreken in het stadsbeeld. Boven Dakar vliegen honderden wouwen en gieren, die azen op de troep in de stad; hoe vuiler de stad, hoe meer wouwen en gieren voorkomen. Er is één luxe hotel in Banjul, waar het goed toeven is. De prijzen zijn nogal aan de hoge kant, maar dat komt de economie van het land zeer ten goede. Buiten de hoofdstad liggen nog drie of vier van dergelijke goede hotels, op een goed half uur rijden.

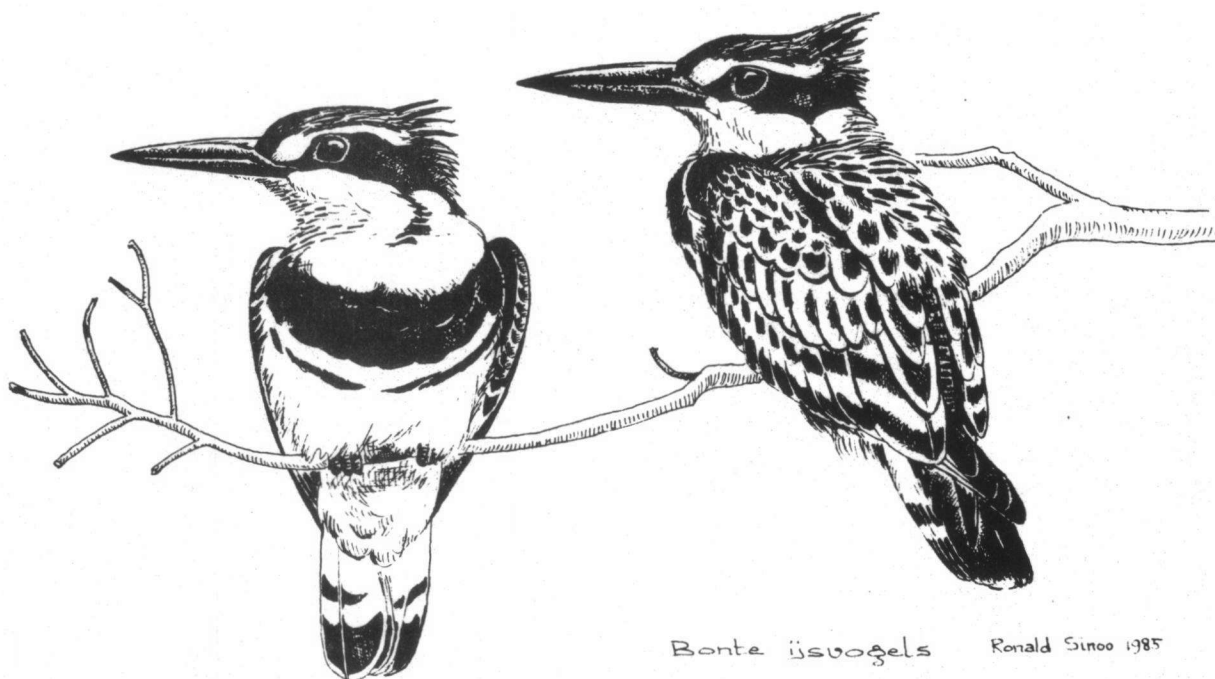
Banjul ligt op een uitstekende punt in de monding van de Gambia. Achter de stad liggen moerassen en poelen, en kreken waar mangroven welig tieren.

Door dit gebied loopt een asfaltweg Noordwest-Zuidoost: Bund Road. Voor de vogelaar is het een "must" om deze weg tenminste eenmaal te bewandelen. 's Ochtends vroeg is de beste tijd, en dan van Zuidoost naar Noordwest om de zon in de rug te hebben. 's Avonds dus precies omgekeerd. De kijker om de nek en op pad.

Banjul: Bund Road

Direct na de laatste huizen van de stad begint Bund Road in het zuiden; aanvankelijk onverhard, maar na een paar honderd meter van asfalt. Links strekt zich een vloedvlakte uit, die bij eb nog net niet droog valt. Er liggen enkele scheepswrakken in, roestige karkassen die als eilanden sinds mensenheugenis daar moeten rusten. Een ideale rustplaats voor Aalscholvers, Pelikanen en Nimmerzatten, die met tientallen op deze kunstmatige klippen zitten. Rechts naast de weg loopt een sloot met stinkend water, er achter liggen bosjes en moerassen. Kleine meertjes en poelen in dit gebied bieden voedsel aan honderden steltlopers als Steltkluut, Bosruiter, Witgatje, Oeverloper, Groenpootruiter, Grutto, Regenwulp en Krombekstrandloper. Zeventien soorten zijn er altijd te noteren, de meeste van de steltlopers kennen we uit onze streken. Ook fourageren er wel lepelaars, de Europese en Afrikaanse soort. Reigers zijn goed vertegenwoordigd. Grote en Kleine Zilverreiger, Purperreiger, Ralreiger en Rifreiger. Er vissen soms wel driehonderd Rifreigers vlak naast de weg in de sloot, gebruikmakend van de dichte bebossing om ongezien te blijven. Ook de Reuzenreiger is hier te zien, maar deze knaap van een vogel is schuw en vertoont zich zelden in open water. Minder schuw is de Reuzenijsvogel, die op de draden langs de weg zit. Hij is zo groot als een Houtduif, plomp gebouwd met een onevenredig grote kop en snavel.

Al lopend bereik je na twee kilometer een klein gemaal, links van de weg gelegen. Dicht mangrovebos ligt er direct achter. Er is nauwelijks nog zicht op open water hier, maar aan wat er aan vogels overvliegt is te zien, dat het gebied zeer in trek is. Mangrove-eigertjes schieten snel langs. Ze zijn zo groot als Woudaapjes en zeer talrijk. Kleine troepjes Witkopboomeenden landen achter de struikjes ergens in een poeltje, aan het gespartel te horen dat ze veroorzaken na inval. Het zijn de enige eenden die ik hier gezien heb overigens, geen spoor van Europese trekeenden als Zomertaling, Pijlstaart en Slobeend.

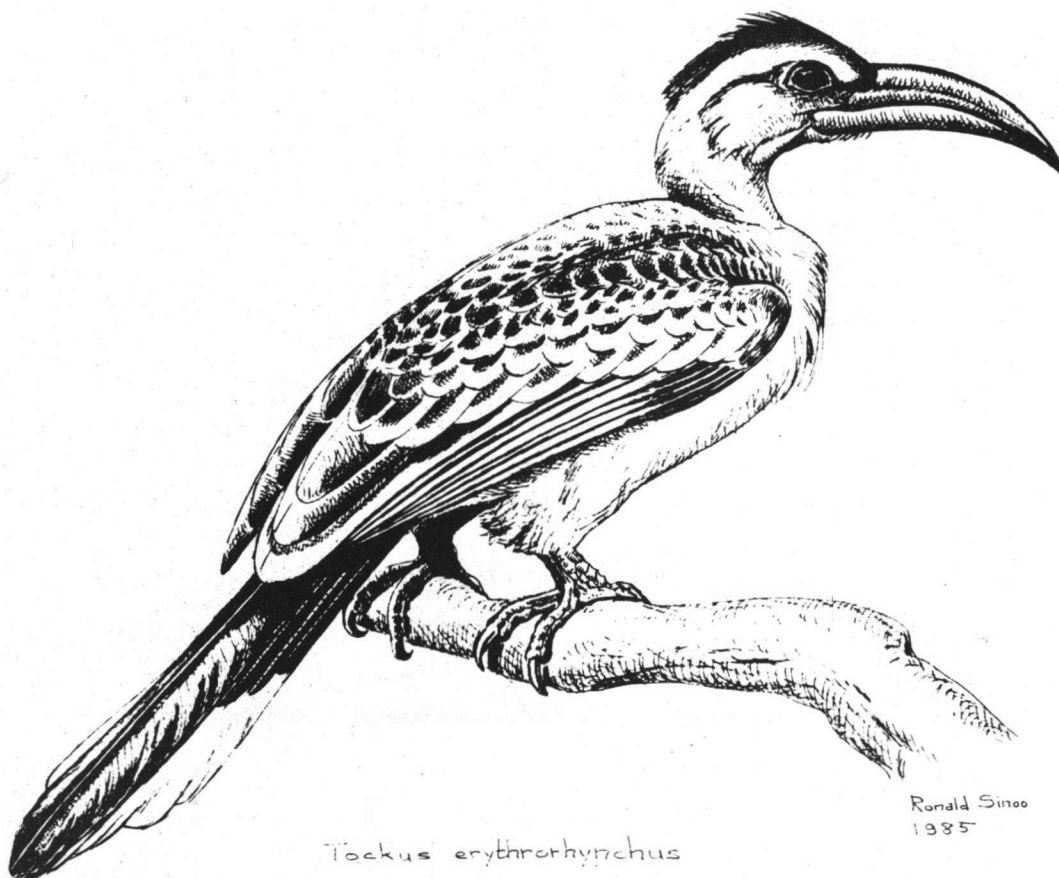

Bonte IJsvogels

Ronald Sinoo 1985

Een vogel die hier veel voorkomt is de Bonte IJsvogel, van de acht soorten hier de enige die nu eens niet azuurblauw maar gewoon zwart-wit getekend is. Maar het is wel een prachtig vogeltje, niet erg schuw en vissend op typische ijsvogelmanier, vanaf een tak of biddend in de lucht. Amethistspreeuwen scharrelen luidruchtig rond in de struiken en boompjes; net als andere glansspreeuwen vestigen ze voortdurend de aandacht op zich, en je kunt ze moeilijk over het hoofd zien. Ze zijn te herkennen aan de witte buik, geen andere glansspreeuw vertoont dit kenmerk. Grauwe buulbuuls schetteren in de begroeiing, en soms vang je een glimp op van een prachtig gekleurde Klauwier die zwart van boven en rood van onder is, met een goudgeel petje. Je hoort hem vaker dan dat je hem ziet, maar het is de moeite waard om te wachten tot hij te voorschijn komt.

Al doorstappend beland je tenslotte aan de noordelijke uitvalsweg van Banjul en ligt Bund Road achter je. Het wegverkeer is nu wat drukker als je naar Banjul terugloopt, maar je kunt van hier af heel mooi nog een stuk van het drasland overzien dat achter Banjul ligt. Heel wat vogels laten zich hier nog zien, waaronder Bijeneters, Abessijnse Scharrelaars en Roodsnaveltokken, een klein soort neushoornvogel (*Tockus erythrorhynchus* - erythro = rood,

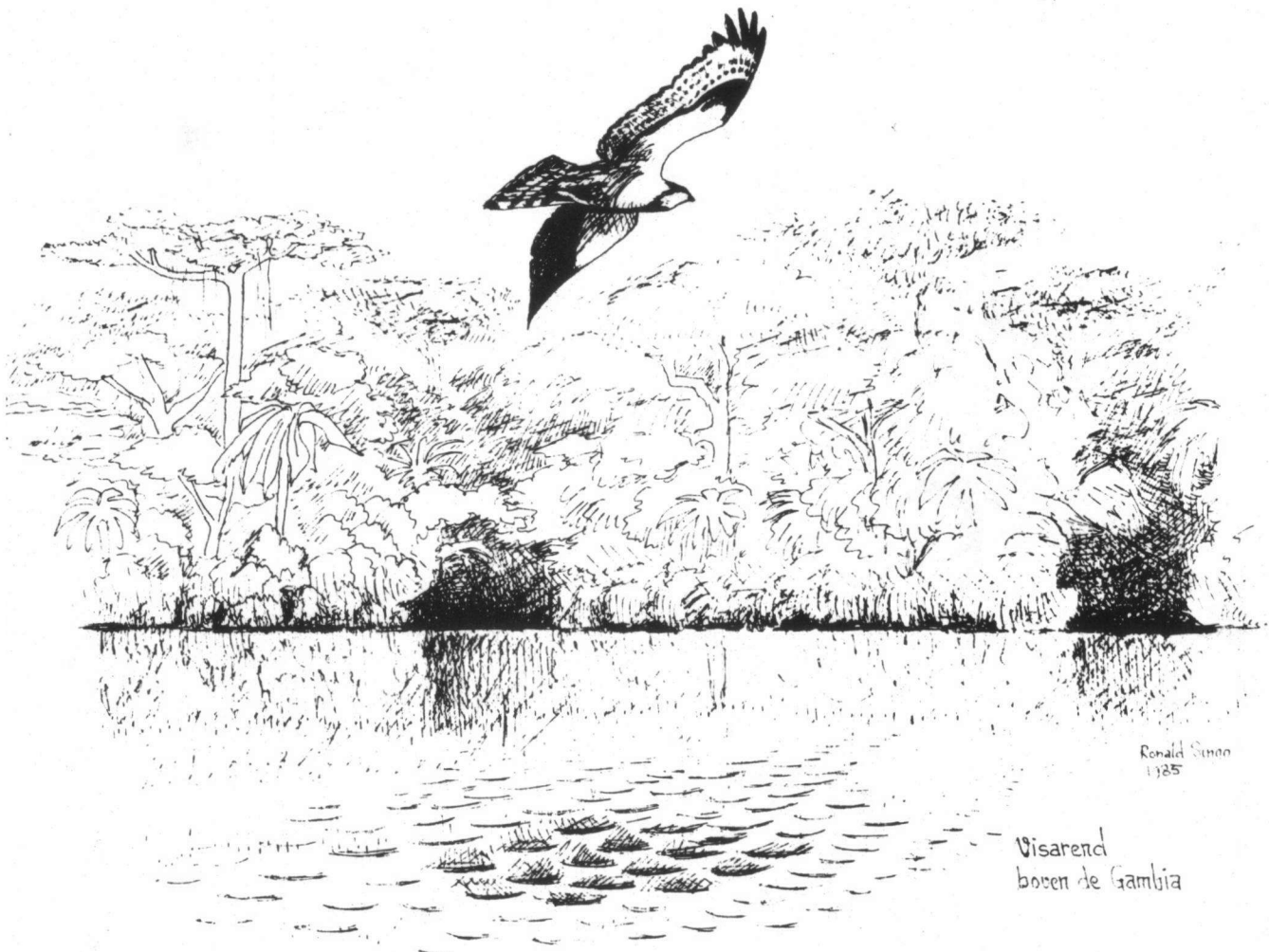

rhynchus = snavel). Ze zijn zo groot als eksters. Bund Road is, zoals gezegd, een "must" voor de vogelaar. Gemakkelijk bereikbaar vanuit Banjul en met bijzonder rijke schakering aan vogels. Wat de Knardijk is voor Nederland, is Bund Road voor Gambia; warm aanbevolen.

Tendaba Camp

Op honderdvijftig kilometer van Banjul ligt aan de Gambia het toeristenplaatsje Tendaba. Een eenvoudig, maar smaakvol toeristenkampement met de nodige luxe faciliteiten als zwembad en stromend water is hier ingericht, misschien wel speciaal voor vogelaars. Het kraanwater kun je met een gerust hart drinken, zonder bang te hoeven zijn voor ziektes als dysenterie en geelzucht. Het is volledig gezuiverd en ook maar meteen ontdaan van alle mineralen; het is water in zijn zuiverste vorm en het smaakt dan ook afschuwelijk flauw. Je kunt beter een flesje frisdrank halen bij de bar. Dan kun je meteen mooi ook een "checklist" voor het gebied vragen; Gambia heeft, als voormalige Engelse kolonie, ook "birdwatching" hoog in het vaandel staan en in Tendaba komen erg veel vogelaars. Gewapend met vogelgids en checklist kun je op pad gaan, want Tendaba Camp ligt midden in de Afrikaanse "bush".

Het kampement ligt erg mooi aan de Gambia-rivier, die hier nog minstens één kilometer breed is. Er zit heel veel vis in de river, er wordt dan ook veel gevist vanuit kleine bootjes met netten die dwars op de stroom geplaatst worden. Met deze, vrij primitieve manier van vissen worden jaarlijks honderden tonnen vis binnengehaald. Maar natuurlijk weten ook vogels daarvan te profiteren; de Visarend is hier dagelijks aan het werk te zien, de Afrikaanse

Zeearend hoor je overal roepen; Leslie Brown noemde het doordringende, schelle geluid van deze vogel ooit "the voice of Africa" en inderdaad is het een onvergetelijk moment deze prachtige roofvogel boven de Gambia te zien vliegen, luid roepend, met een roodgekleurde hemel bij zonsondergang en het donkere silhouet van het bos daartegen afstekend. Op zulke momenten voel je je één met Afrika, met elke vezel van je lichaam en je hele ziel verbonden aan dit prachtige werelddeel. Op zulke momenten, in de serene avondstemming, lijkt Europa heel ver weg en benijd je de mensen die hier wonen, zou je wensen hier voor altijd te mogen blijven.

's Morgens vroeg, als de ochtendnevel nog tussen de bomen hangt, wordt de romanticus weer vogelaar en begeeft zich op pad om de omgeving van het kampement te verkennen. Een uitgestrekt, vlak gebied zonder begroeiing, waarop in de droge tijd vliegtuigjes landen, vormt het eerste doel van de excursie. Dit "airportarea" ligt één kilometer ten oosten van het kampement.

Voornamelijk Afrikaanse vogels zijn hier te zien; de Grijze Toerako kwettert in de bomen, de Afrikaanse Wielewaal, net zo goudgeel als de onze, zingend in het prille zonnetje. Pijsnel schiet de Afrikaanse Boomvalk voorbij, die zich onderscheidt van de Europese door een oranje-rode gloed op de buik en borst. Ook een klein soort Sperwer, de Shikra (*Accipiter badius*) is hier algemeen, net als in Senegal. Hij lijkt nog het meest op de Balkansperwer, met effen grijze staart, die in gespreide toestand zwart gestreept blijkt.

Zilverreigers zoeken de schaarse plasjes op, en troepjes "you-you's, kleine, geel-met-groene papegaaitsjes vliegen krijsend over. In de bomen rond het vlakke terrein doen Halsbandparkieten en colobus-apen hun best om elkaar te overstemmen en is er van de sereniteit van de vorige avond niet veel meer over. Ook veel duiven koeren uit volle borst, elk met een ander geluid, zodat je de verschillende soorten er gemakkelijk uithaalt. Na zorgvuldig luisteren tel ik er acht. Helaas geen Europese Tortelduif onder de vijf soorten tortels die ik hoor. Waaiersaartrietzangers vertonen om de haverklap hun opvallende zangvlucht boven de vochtige plaatsen, en in de verte vliegen een paar Sporenganzen voorbij. Ze benaderen in grootte de Kleine Zwaan en hebben opvallende witte vleugelvelden, en een rode knobbel boven het oog.

Een verkenning van de andere zijde van het kampement levert een stuk of vier Hamerkoppen op, een klein soort Ooievaarachtige, helemaal donkerbruin met een stijve, donkere kuif, waardoor de kop er inderdaad als een klauwhamer uitziet. Dit zijn heel merkwaardige vogels; als ze laag boven de rijstvelden rondvliegen, lijken ze eerder op een Bruine Kiekendief dan op één of andere ooievaar! Ze bouwen gigantische boomnesten van bijna twee meter doorsnede; ze houden zeker van een ruime behuizing, want zelf zijn ze nog kleiner dan een Roerdomp. Verder nog een Hoornraaf, een soort neushoornvogel die helemaal zwart is, met een keelzak (blauw bij het vrouwtje, rood bij het mannetje) onder de enorme, gebogen snavel. Je ziet hem niet gauw over het hoofd, want hij is zo groot als een kalkoen en loopt meestal in kort gras om er knaagdieren en dergelijke te zoeken.

Het is inmiddels half tien en bloedheet. Tijd dus om terug te gaan en een duik in het zwembad te nemen.

Tegen de avond is er nog een excursie per kano naar de overkant van de rivier, we varen één van de vele zijkreken op die de grote Gambia-rivier voeden. Er dreigt regen, maar ondanks de zware bewolking valt er geen druppel. We varen de kreek binnen.

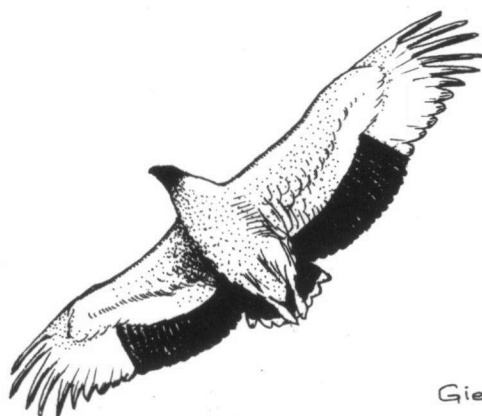
Allerlei IJsvogels vallen hier op door hun schitterend blauwe verenpak. Op de oever laat een Nijlvaraan zich benaderen tot op drie meter terwijl hij kalm verder graaft in het zand, op zoek naar voedsel. Enkele Slangehalsvogels worden verrast, wanneer we om een bocht van de kreek tevoorschijn komen en zij als Aalscholvers op de takken zitten en hun vleugels spreiden in de zon. Een Afrikaanse Zeearend bekijkt ons met achterdocht vanuit een hoge boom en vliegt weg. Om de volgende bocht van de kreek zien we hem weer zitten en herhaalt zich dit tafereel. Een Reuzenreiger slaat zijn vleugels uit en maakt indruk door zijn grootte. Oeverlopers en Senegal-grielen vliegen gehaast langs.

Er is te veel te zien om op te noemen. Zeer voldaan begeven we ons kampwaarts; wij voldaan door de vele vogels, de Gambiaanse bootbestuurder voldaan door de flinke fooi op het huurgeld van de boot.

De Casamance

Op de terugweg van Tendaba Camp naar Banjul rijd je door bos afgewisseld met akkertjes. Grote kans om hier een Holenkiekendief te zien, een grote roofvogel die graag nestholtes inspecteert op prooi en daarvoor een aangepast enkelgewricht heeft, dat twee kanten op kan draaien en waarmee de vogel kans ziet zijn klauw diep in een boomholte te steken.

Bij de splitsing van de weg slaan we af en gaat het zuidwaarts, richting Casamance. Na de grenscontrole bevinden we ons weer in Senegal. De weg naar Bignona en Ziguinchor is onverharde, rode zandpiste zoals je die zo vaak ziet in Afrika. Hij voert door prachtig, dicht bos. Veel apen zijn in de bomen te zien, of steken de weg over. Groene en paarse toerako's fladderen als Vlaamse Gaaien van boom tot boom. Boven een meer open gedeelte met akkertjes bij Bignona staat een Grijsze Wouw te bidden. Een Slangenarend cirkelt traag op thermiek, de vleugelonderkant licht bij elke wending blinkend wit op. Bignona zelf is een aardig stadje, veel groen langs de straten. Zoals in elke Afrikaanse plattelandstad is er een rommelige markt. Bij de slagerskramen, waar grote stukken vlees in de open lucht hangen, zitten twintig Kapgieren op het dak van de markthal, te wachten op hun kans. Bignona heeft in de buurt een toeristenkampement, "Le Relais Fleuri", waar onderdak wordt gevonden. Veel zangvogels laten zich zien en horen. Het kampement ligt midden in het bos, en is heel leuk ingericht. Een nachtwandeling langs de verharde weg door het bos en de savanne levert helaas geen uilen op. Wel duiven, er is één soort die 's nachts ook blijft koeren. Ook jakhalzen en gevlekte hyena's worden gehoord in het bos. Vanuit Bignona is het een kipp-eindje naar Zi guinchor. Het bos houdt vrij plotseling op en de weg voert je door open moerasgebied, met veel meertjes. Dit behoort al tot het overstromingsgebied van de grote Casamance-rivier. Een brug over de rivier verschaft toegang tot de hoofdstad van deze regio, Zi guinchor. Een flinke stad, bepaald gezellig en afwisselend. Veel groen, en in het centrum een rotonde waarlangs een grote boom staat die barstensvol nesten van nimmerzatten zit. Deze ooivaar-achtige broedt hier dus midden in de stad

Gierarend

Ronald S'noo 1985

Van Zi guinchor gaat een weg westwaarts, via Oussouye kom je uiteindelijk aan de kust, bij Cap Skirring, een mondaine badplaats. Langs deze weg komen veel open stukken voor, meertjes, palmplantages, rijstveldjes en bosjes. Hier is de merkwaardige Gierarend algemeen. Een vegetarische roofvogel, die verwantschappen heeft met zowel gieren als arenden, doch geen van beide is. Hij eet voornamelijk de noten van de oliepalm, maar ook wel krabbetjes en kreeftjes. Het vliegbeeld is zeer kenmerkend: zeer brede vleugels, een heel korte staart. Hij is helemaal wit, behalve zwarte armpennen en staart, en heeft een rood, kaal gezicht. Hij is zo groot als een kleine arend.

Op twintig kilometer van de toeristenstranden en hotels van Cap Skirring ligt het Nationale Park van de "B a s s e - C a s a m a n c e". Het is 5.000 ha groot en herbergt een groot aantal soorten vogels en zoogdieren.

Het park bewaart binnen zijn grenzen het mooiste stukje woud van de hele Casamance, het laatste restant van het eens zo machtige Guinese regenbos. Aan zoogdieren komen hier voor: panter, nijlpaard, buffel, Maxwell's duiker, Geelrugduiker, Bosbok, gevlekte hyena, verscheidenen soorten apen, penseelzwin, Sitatoenga en Lamantijn, onder andere.

Van de talrijke vogels noem ik de neushoornvogels, hier behalve de kleine tokken ook de reusachtige geelgehelmd neushoornvogel, waarvan de vleugels in de vlucht een luid, zovend gedruis maken; en de magnifieke Kroonarend, een erg grote bosarend met forse kuif, die apen en kleine bosantilopen op zijn menu heeft staan. Er broeden slechts twee paren in het park, dus het blijft een buitenkansje om deze zeldzame arend in de kijker te krijgen. Gelukkig zijn ze nogal luidruchtig, wat helpt om ze op te sporen.

Je kunt hier een week zitten en nog lang niet alles gezien hebben; het dichte bos vereist veel geduld. Er is een toeristenkampement zonder veel luxe binnen het park. Er wordt toegangsgeld gevraagd. Er zitten ook slangen, maar je moet geluk hebben wil je er één zien. Soorten als pofadder en groene en zwarte mamba kun je hier aantreffen, maar ze zijn erg schuw en voor beten bestaat dan ook geen gevaar.

Het park is vrij klein, 5 bij 10 kilometer. Met de rugzak uitstekend te bewandelen dus; een bezoek moet niet vermeden worden.

Gemakkelijk had ik nog wel tien pagina's kunnen vullen met alles wat er in deze mooie streek te zien is. Voorlopig moet deze indruk maar voldoende zijn. Nog twee tips voor de terugweg:

bezoek op de terugweg naar Banjul in Gambia nog even het Abuko Natuurreservaat, een schitterend bos, klein maar fijn. Vooral in de droge tijd barst het er van de vogeltjes, die zich rond de poeltjes in het bos ophouden. Vanuit observatiehutten (!) kan dit alles prachtig bekeken worden. Abuko ligt op vijftien kilometer vóór Banjul, pal aan de weg.

Bezoek ook, na de oversteek met de veerpont vanuit Banjul, het op de noordoever gelegen dorpje Juffure, dat wereldberoemd werd sinds Alex Haley in zijn roman "Roots" dit dorp ontdekte als het geboortedorp van zijn voorvader Kunta Kinté die twee eeuwen geleden als slaaf uit dit dorp werd geroofd en naar Amerika gebracht.

Juffure ligt op een kleine dertig kilometer van Barra, waar de veerpont uit Banjul aanlegt. Er zijn duizenden dorpjes als Juffure, maar dit heeft nu eenmaal een magische naam.